

Miljøministeriet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

Dato: 15. juni 2023

Sag: FO-23/04428-1

Sagsbehandler: AOL/KAS
Direkte tlf.: +45 41 71 50 83

Bemærkninger til Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv om underbygning og kommunikation af udtrykkelige miljøanprisninger (direktivet om grønne anprisninger)

Forbrugerombudsmanden har nedenstående foreløbige bemærkninger til direktivforslaget om grønne anprisninger. Vi står naturligvis til rådighed for en præcisering heraf, ligesom vi foreslår et møde med Miljøministeriet om direktivforslaget.

Vi bemærker, at vi ikke på det foreliggende grundlag kan vurdere, i hvilket omfang forslaget generelt vil indebære en skærpelse af praksis efter UCP-direktivet. På visse punkter vil forslaget – efter sin ordlyd – kunne indebære en lempelse.

1) Samspillet mellem direktivforslaget om grønne anprisninger og UCP-direktivet¹

Vi bemærker, at samspillet mellem direktivforslaget og UCP-direktivet kan give anledning til tvivl.

Det følger af den foreslåede artikel 1, stk. 1, at direktivet om grønne anprisninger finder anvendelse på *udtrykkelige miljøanprisninger*. Videre følger det af præambelbetragtning (14), at:

”Kravene i dette direktiv bør gælde for særlige aspekter af udtrykkelige miljøanprisninger og i tilfælde af uoverensstemmelse har de forrang for kravene i direktiv 2005/29/EF for så vidt angår disse aspekter, jf. artikel 3, stk. 4, i nævnte direktiv.”

Endvidere fremgår det af baggrunden for direktivforslaget (afsnit 1), at dette indeholder:

”mere specifikke regler (lex specialis) og supplerer de foreslåede ændringer af direktivet om urimelig handelspraksis² (lex generalis).”

Det er ikke nærmere beskrevet i præamblen, hvad der menes med ”særlige aspekter af miljøanprisninger” og derfor heller ikke om – og i så fald i

FORBRUGEROMBUDSMANDEN
Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby

Tlf. 41 71 51 51
CVR-nr. 10 29 48 19
EAN-nr. 5798000018006

FO@forbrugerombudsmanden.dk
www.forbrugerombudsmanden.dk

ERHVERVS MINISTERIET

Medlem af International Consumer
Protection & Enforcement Network
(ICPEN)
www.icpen.org

¹ Europa-Parlamentet og Rådets Direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked

hvilket omfang – der sideløbende med direktivforslaget skal foretages en vildledningsvurdering efter UCP-direktivets artikel 6 og 7, der er implementeret i dansk ret i markedsføringslovens §§ 5 og 6. Det kan derfor give anledning til tvivl, om en erhvervsdrivende kan opfylde kravene i direktivforslaget, men samtidig vildlede gennemsnitsforbrugeren efter UCP-direktivet, eller om opfyldelse af kravene i direktivforslaget medfører, at der ikke skal foretages en vildledningsvurdering efter UCP-direktivet.

Det er således uklart, om det er den *dokumentation, som en virksomhed ønsker at anvende* for udtrykkelige miljøanprisninger, de erhvervsdrivende skal have verificeret i henhold til direktivforslaget, eller om det er *dokumentationen i forhold til de udtrykkelige miljøanprisninger*, de erhvervsdrivende skal have verificeret i henhold til direktivforslaget. Vi har antaget, at direktivforslaget primært skal anses som en specificering af *dokumentationskravet* i UCP-direktivets artikel 12, der er implementeret i markedsføringslovens § 13, og ikke omhandler spørgsmålet om, hvorvidt den verificerede dokumentation er tilstrækkelig i forhold til virksomhedens faktisk anvendte markedsføringsudsagn.

Som eksempel kan nævnes en situation, hvor en erhvervsdrivende kan dokumentere, at et produkt indeholder genanvendt materiale, der er væsentligt for det pågældende produkt, og opfylder kravene i direktivforslaget. Spørgsmålet er, om den erhvervsdrivende herefter lovligt vil kunne markedsføre produktet som ”indeholder genanvendt materiale” eller lignende, selvom det alene er en mindre del af produktet, der er lavet af genanvendt materiale. Efter vores praksis (Forbrugerombudsmandens vejledning fra 2011) skal et produkt bestå af minimum 95 % genanvendt materiale, for at dette kan markedsføres med ovenstående udsagn uden en specificering af, hvor stor en andel af produktet, der udgør genanvendt materiale.

Samspillet mellem direktivforslaget og UCP-direktivet bør derfor præciseres.

2) Præambelbetragtning (12)

Det fremgår af præambelbetragtning (12), at:

“Tilbud om køb af varer eller modtagelse af tjenesteydelser, der er betinget af opfyldelsen af miljøkriterier fastsat af sælgeren eller tjenesteudbyderen, eller tilbud, hvor forbrugerne modtager gunstigere aftalevilkår eller priser efter opfyldelse af sådanne kriterier, f.eks. de såkaldte grønne lån, grønne boligforsikringer eller finansielle tjenesteydelser med lignende belønninger for miljøforanstaltninger eller adfærd, bør ikke være omfattet af reglerne i dette direktiv.”

Vi bemærker, at præambelbetragtningen muligvis vil kunne opfattes således, at virksomheder, der fastsætter sådanne miljøkriterier, frit kan anvende udtrykkelige miljøanprisninger, selvom disse er omfattet af UCP-direktivet og derfor skal vurderes herefter. Det kan derfor med fordel præciseres i præambelbetragtningen, at UCP-direktivet finder anvendelse, og at grønne anprisninger om disse produkter skal vurderes herefter.

3) Artikel 3, stk. 1, samt præambelbetragtning (36)

Det fremgår af artikel 3, stk. 1, at:

”1. Medlemsstaterne sikrer, at erhvervsdrivende foretager en vurdering for at underbygge udtrykkelige miljøanprisninger. Denne vurdering skal:

(a) angive, om anprisningen vedrører hele produktet, en del af produktet eller bestemte aspekter af et produkt eller alle den erhvervsdrivendes aktiviteter eller en bestemt del af eller et bestemt aspekt af disse aktiviteter, alt efter hvad der er relevant for anprisningen

[...]

(b) påvise, at miljøvirkninger, miljøaspekter eller miljøpræstationer angivet i anprisningen er væsentlige set ud fra et livscyklusperspektiv

[...]

(f) tilvejebringe oplysninger om, hvorvidt det produkt eller den erhvervsdrivende, som anprisningen vedrører, klarer sig væsentligt bedre med hensyn til miljøvirkninger, miljøaspekter eller miljøpræstationer angivet i anprisningen, end hvad der er almindelig praksis for produkter i den relevante produktgruppe eller for erhvervsdrivende i den relevante sektor

(g) fastslå, om en forbedring af miljøvirkninger, miljøaspekter eller miljøpræstationer angivet i anprisningen medfører væsentlig skade i forhold til miljøvirkninger på klimaændringer, ressourceforbrug og cirkularitet, bæredygtig anvendelse og beskyttelse af vand- og havressourcer, forurening, biodiversitet, dyrevelfærd og økosystemer

[...]”

Vi bemærker, at det efter vores opfattelse ikke er den erhvervsdrivendes vurdering, der skal opfylde de i litra (a)-(j) oplistede krav, men at vurderingen skal sikre, at den erhvervsdrivendes *miljøtiltag* opfylder de i litra (a)-(j) oplistede krav.

Videre bemærker vi, at det vil være en lempelse af Forbrugerombudsmandens praksis om vildledende miljøanprisninger, såfremt den erhvervsdrivende blot skal fastslå, *om* en forbedring af miljøvirkninger, miljøaspekter eller miljøpræstationer angivet i anprisningen medfører væsentlig skade i forhold til miljøvirkninger på klimaændringer, ressourceforbrug og cirkularitet, bæredygtig anvendelse mv., idet det efter Forbrugerombudsmandens praksis er en betingelse, *at* miljøfordelen ved produktet ikke er fremkommet ved aktiviteter, der i sig selv skader miljøet.

4) Artikel 5

Det fremgår af artikel 5, at:

”1. Medlemsstaterne sikrer, at den erhvervsdrivende er forpligtet til at fremsætte udtrykkelige miljøanprisninger i overensstemmelse med kravene i denne artikel.

[...]

4. Hvis den udtrykkelige miljøanprisning vedrører et produkts eller en erhvervsdrivendes fremtidige miljøpræstationer, skal den omfatte en tidsbestemt forpligtelse til forbedringer i egne aktiviteter og værdikæder.

[...]

6. Oplysninger om det produkt eller den erhvervsdrivende, som den udtrykkelige miljøanprisning vedrører, og om underbygningen stilles til rådighed sammen med anprisningen i fysisk form eller i form af et link, en QR-kode eller tilsvarende.

Disse oplysninger skal som minimum omfatte følgende:

[...]

(f) for klimarelaterede udtrykkelige miljøanprisninger, der er baseret på kompensationer for drivhusgasemissioner, oplysninger om, i hvilket omfang de er baseret på kompensationer, og om disse vedrører emissionsreduktioner eller -optag”

Vi bemærker, at det er vores opfattelse, at intentionen med bestemmelsen er, at medlemsstaterne skal sikre, at erhvervsdrivende har en *ret* – ikke en *pligt* – til at fremsætte udtrykkelige miljøanprisninger, hvorfor ordet ”forpligtet” i artikel 5, stk. 1, bør omformuleres.

Videre bemærker vi, at det følger af Rådets mandat af 3. maj 2023 til ændringsforslaget til UCP-direktivet, at der i artikel 6, stk. 2, bør indsættes

litra d, vedrørende erhvervsdrivendes fremtidige miljøpræstationer, med følgende ordlyd:

”(d) making an environmental claim related to future environmental performance without clear, objective, publicly accessible and verifiable commitments, and targets and a realistic implementation plan and without being verified by an independent third party expert an independent monitoring system, whose findings shall be made available to consumers”.

Forbrugerombudsmandens praksis er i overensstemmelse med ovenstående ændringsforslag til UCP-direktivet, og det er således vores opfattelse, at der i den foreslåede artikel 5, stk. 4, bør tilføjes et krav om, at en fremtidig miljøpræstation skal omfatte en plan, der er verificeret af en uafhængig instans, for at direktivforslaget er i overensstemmelse med fortolkningen af UCP-direktivet. Videre er det Forbrugerombudsmandens praksis, at en sådan plan skal være igangsat eller umiddelbart forestående.

Afslutningsvis bemærker vi, at det er vores opfattelse, at oplysninger, der er relevante for forbrugerens transaktionsbeslutning, eksempelvis at en udtrykelig miljøanprisning er baseret på klimakompensation, skal placeres i umiddelbar nærhed af den grønne anprisning, idet det er en transaktionsbeslutning, der kan være egnet til at vildlede forbrugeren, jf. UCP-direktivets artikel 6 og 7 samt markedsføringslovens §§ 5 og 6, såfremt en forbruger skal klikke på et link, scanne en QR-kode eller lignende, for at tilgå disse oplysninger.

Det er vores opfattelse, at direktivforslaget vil kunne medføre en *lempelse* af de krav, der efter Forbrugerombudsmandens praksis følger af UCP-direktivet til fremtidige miljøpræstationer, samt til spørgsmålet om, hvor en præcisering af en udtrykelig miljøanprisning skal oplyses for ikke at vildlede forbrugeren. Da direktivforslaget tilsigter at *supplere* UCP-direktivet ved at indføre ensartede verifikationskrav i alle EU-medlemslande for at sikre, at forbrugerne beskyttes, og for at sætte dem i stand til at bidrage aktivt til den grønne omstilling, forekommer det ikke at være i overensstemmelse med direktivforslagets formål.

5) Sondringen mellem udtrykelige miljøanprisninger og sammenlignende miljøanprisninger i artikel 3 og 4 henholdsvis artikel 5 og 6

Der sondres i artiklerne 3 - 6 mellem udtrykelige miljøanprisninger og sammenlignende miljøanprisninger.

Det er vores opfattelse, at udtrykelige miljøanprisninger sædvanligvis vil være sammenlignende miljøanprisninger, da miljøanprisninger om et produkt giver forbrugeren indtrykket af, at produktet er bedre miljømæssigt end tilsvarende produkter, hvilket oftest også er markedsføringens formål.

Efter Forbrugerombudsmandens praksis skal produktet derfor (blandt andet) være væsentligt bedre end tilsvarende produkter, for at kunne blive markedsført med miljøanprisninger.

Det vil derfor være en lempelse af Forbrugerombudsmandens praksis om vildledende miljøanprisninger, såfremt det ikke - eller kun i mindre grad - skal indgå i vurderingen af, om en erhvervsdrivende miljøanprisning er lovlig, om produktet miljømæssigt er bedre end tilsvarende produkter.

6) Artikel 15, stk. 3

Det fremgår af artikel 15, stk. 3, at:

”Hvis de kompetente myndigheder efter den evaluering, der er omhandlet i første afsnit, finder, at underbygningen og kommunikationen af den udtrykelige miljøanprisning eller miljømærkeordningen ikke opfylder kravene i dette direktiv, underretter de den erhvervsdrivende, der fremsætter anprisningen, om den manglende overholdelse og pålægger den erhvervsdrivende at træffe alle passende afhjælpende foranstaltninger inden for 30 dage for at bringe den udtrykelige miljøanprisning eller miljømærkeordningen i overensstemmelse med dette direktiv eller ophøre med at anvende og henviser til den udtrykelige miljøanprisning, der ikke opfylder kravene. Sådanne foranstaltninger skal være så effektive og hurtige som muligt under overholdelse af proportionalitetsprincippet og retten til at blive hørt.”

Vi bemærker, at bestemmelsen giver mulighed for sanktionsfrie (grove) overtrædelser og tillader store forskelle mellem medlemsstaternes sanktionspraksis, idet bestemmelsen kan fraviges nationalt, jf. artikel 13, stk. 2.

Efter markedsføringsloven er sanktioner ikke betingede af fortsat eller gentagen overtrædelse. Vi politianmelder derfor som udgangspunkt grove overtrædelser af markedsføringsloven, også såfremt de er ophørt på tidspunktet for en politianmeldelse.

Efter vores opfattelse må et sanktionssystem, som foreslået i direktivforslaget, antages at ville medføre en betydelig svækkelse af den præventive effekt af håndhævelse, da overtrædelser ikke sanktioneres, medmindre de fortsættes efter myndighedens indgriben. Under hensyn til håndhævelsesmyndighedens begrænsede ressourcer forekommer det ikke hensigtsmæssigt.

Med venlig hilsen
På Forbrugerombudsmandens vegne

Karen Søndergaard
Kontorchef